

Πάρις Αρβανιτάκης, Καθηγητής Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.

Ευχαριστώ πολύ κύριε Πρόεδρε!

Καταρχήν θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την Εταιρία Νομικών Βορείου Ελλάδος, τον Πρόεδρο και το διοικητικό της συμβούλιο, για την ανάθεση του συντονισμού της σημερινής εκδήλωσης, στην οποία συμμετέχουν κορυφαίοι δικαστικοί λειτουργοί και ακαδημαϊκοί της χώρας μας. Με όλους τους σημερινούς εισηγητές μας, σχεδόν με όλους για να είμαι πιο ακριβής, είχαμε την τιμή, αλλά όχι και την τόσο ευχάριστη εμπειρία, να αποτελέσουμε μέλη της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής για την τροποποίηση του ν. 4335/2015 στην αρχική της μορφή. Όλοι εμείς, μαζί με την κραταιά τότε πλειοψηφία της Επιτροπής εκείνης, είχαμε προτείνει και είχαμε καταθέσει Σχέδιο για την ριζική τροποποίηση της σημερινής τακτικής διαδικασίας στα πρωτοβάθμια δικαστήρια, η οποία μόνο προβλήματα δημιουργεί στην πράξη και ελάχιστα επιλύει. Τι απέγινε εκείνη η Επιτροπή; Οι ιθύνοντες έκριναν ότι είναι καλύτερα να μην επιβαρυνθούν άλλο τα μέλη της, που κατέθεσαν τη συγκεκριμένη πρόταση, με το επίπονο έργο της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας, και αφέθηκαν ελεύθερα να εκφράζουν στο εξής την άποψή τους σε ημερίδες, όπως η σημερινή, χωρίς δεσμεύσεις ως προς τις νομοθετικές επιλογές (!)¹. Όλα αυτά, όμως, αποτελούν ιστορία. Σήμερα όλους εσάς, οι οποίοι συμμετέχετε στην ημερίδα αυτή, σας απασχολεί βέβαια το ερώτημα, πώς θα επιλυθούν ορθότερα τα θέματα που δημιουργεί ο καινούριος νόμος στην πράξη, και ποιες λύσεις μπορούν να βρεθούν προς τον σκοπό αυτόν. Είναι αισιόδοξα τα μηνύματα που έρχονται προς την κατεύθυνση αυτή; Αν μου επιτραπεί μια αδόκιμη ίσως παρομοίωση, θα έλεγα ότι η δικονομία μοιάζει με τη δαιτησία στο ποδόσφαιρο ή σε ένα άλλο ομαδικό άθλημα. Όπως ακριβώς καλός δαιτητής είναι αυτός, ο οποίος περνάει απολύτως απαρατήρητος από τον αγώνα και τον αφήνει να εξελιχθεί σύμφωνα με τον σκοπό του, έτσι και ο καλός δικονομικός νόμος πρέπει να μη δημιουργεί στην πράξη προβλήματα, παρά μόνο εκεί όπου είναι απολύτως αναγκαίο, και να

¹ Βλ. σχετικά *Αρβανιτάκη/Μακρίδου*, Η ημιτελής τροποποίηση ως προς την τακτική διαδικασία στα πρωτοβάθμια δικαστήρια (στο πλαίσιο των εργασιών της από 6.5.2020 νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για την τροποποίηση διατάξεων του ΚΠολΔ), ΕΠολΔ 2020.225 επ.

αφήνει τους παράγοντες της δίκης, δικαστές και δικηγόρους, να ασχοληθούν κυρίως με την ουσία της διαφοράς, που αποτελεί και το κέντρο βάρους του δικαιώματος δικαστικής προστασίας κατά τη συνταγματική επιταγή. Όταν μια δικαστική απόφαση τριανταπέντε, λχ., σελίδων αφιερώνει τις τριάντα εξ αυτών για την επίλυση δικονομικών ζητημάτων και αρκείται σε πέντε σελίδες για την ανάλυση της ουσίας της διαφοράς, όπως δυστυχώς πολύ συχνά συμβαίνει στην πράξη, τότε κάτι δεν πάει καλά σε δικονομικό επίπεδο. Αν ο νέος νόμος είναι ή δεν είναι καλός, κατά την ανωτέρω έννοια, θα μας το καταδείξουν οι εξαιρέτοι οι εισηγητές μας με τις τοποθετήσεις τους. Οι οίονοι, όμως, κάθε άλλο παρά ευνοϊκοί φαίνονται. Και τούτο τόσο για καθαρά νομοθετικούς όσο όμως και για εξίσου σημαντικούς νομολογικούς λόγους. Καταρχήν για νομοθετικούς λόγους· η ανάγνωση και μόνο του άρθρου 116 του νέου νόμου 4842/2021, που περιλαμβάνει τις μεταβατικές διατάξεις σε δύο και πλέον σελίδες νομοθετικού κειμένου, με μια απίστευτη περιπτώσιολογία, δημιουργεί τον προβληματισμό, μήπως για αρκετά από τα επόμενα χρόνια θα κληθεί η νομολογία πρώτα να επιλύσει τα θέματα διαχρονικού δικαίου και μετά να αρχίσει να ασχολείται επισταμένως με τα πραγματικά δικονομικά προβλήματα που δημιουργεί κάθε καινούρια διάταξη. Αλλά και νομολογιακά συμβαίνει το ίδιο. Παρά το γεγονός ότι η Αιτιολογική Έκθεση του νέου νόμου, με μάλλον άκομπο για Εισηγητική Έκθεση τρόπο, χαρακτηρίζει την άποψη που διαβλέπει σημαντικά προβλήματα στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να λειτουργήσει, ιδίως στα θέματα των επιδόσεων, η τακτική διαδικασία του ν. 4335/2015 ως υπερτιμημένη, αν και εκφράζεται από την πλειονότητα, για να μην πω από το σύνολο της επιστημονικής κοινότητας, και έχει διχάσει τόσο πολύ τη νομολογία, ένα τμήμα της οποίας προσπαθεί εν πολλοίς εκ των ενόντων να επιλύσει το θέμα της αντίφασης της νέας διάταξης προς άλλες υπερνομοθετικές διατάξεις, η νομολογία δεν παύει μέχρι σήμερα, επτά χρόνια μετά την εισαγωγή της νέας τακτικής διαδικασίας, να μας εκπλήσσει με νέα προβλήματα, τα οποία ανακαλύπτει και δημιουργεί. Πρόσφατα, για παράδειγμα, απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Πειραιά, η 501/2021, έκρινε ότι η έφεση, η οποία ασκείται κατά αποφάσεως που θεώρησε την αγωγή μη ασκηθείσα λόγω εσφαλμένης επίδοσης, είναι απαράδεκτη επειδή, κατά την κρίση της, η απόφαση αυτή είναι μη οριστική. Αν υιοθετηθεί μια τέτοια αντίληψη, όπως γίνεται κατανοητό, παύει η δυνατότητα ελέγχου οποιασδήποτε νομολογιακής εκδοχής ως προς την

ερμηνεία των άρθρ. 215 § 2 και 237 ΚΠολΔ από τον Άρειο Πάγο, σύμφωνα με την θεμελιώδη αποστολή του για ενοποίηση της νομολογίας και ασφάλεια του δικαίου, αλλά συγχρόνως δυσχεραίνει υπέρμετρα, αν όχι αποκλείει παντελώς κάθε ενδεχόμενο να ελεγχθεί από υπερνομοθετικά όργανα, το ΔΕΕ ή το ΕΔΔΑ, τυχόν αντίθεση των διατάξεων αυτών προς υπερκείμενες διατάξεις.

Για όλα αυτά, λοιπόν, και πολλά άλλα θα μας εισηγηθούν σήμερα οι εξαιρετικοί εισηγητές μας, με πρώτη την αγαπητή συνάδελφο, Καθηγήτρια κ. Καλλιόπη Μακρίδου, που θα μας αναπτύξει το θέμα για τις τροποποιήσεις του νέου νόμου στην τακτική διαδικασία.